

megvalósítása előtt álló akadályok elhárítására. Ehhez az első fontos lépés a végrehajtásban részt vevő munkatársak bevonása és alapos kiképzése. Ideális esetben a szervezet valamennyi tagjának tisztában kell lennie a vállalat stratégiájával s azzal is, hogy neki személyesen milyen szerepe, feladata van az eredményes megvalósításban. A Balanced Scorecard rendszere lehetővé teszi ezt a felülről lefelé történő összehangolási folyamatot. A széles körű tájékozottság és összhang elősegíti a célkijelölési és visszacsatolási folyamatot, valamint a számonkérést is, annak megállapítását, hogy az üzleti egység a kijelölt stratégiai irányvonalon halad-e.

A szerzők hangsúlyozzák könyvükben, hogy a legjobb célkitűzések is csak távoli elképzelések maradnak akkor, ha elérésüket nem támogatják átgondolt, megvalósításra alkalmas szervezeti erőforrások. A Balanced Scorecard-rendszert – megfelelő tanulás után – a vezetők egy csoportjának kell megszerveznie, s nekik is kell bevezetniük, alkalmazniuk a vállalati teljesítmény figyelemmel kísérése mellett. Olvashatunk itt az akadályok elhárításának módszeréről, a stratégia felülről lefelé történő illeszkedésének megteremtéséről, a visszacsatolási és stratégiai tanulási folyamat, valamint az alkalmazkodás alapvető fontosságáról. Végül a stratégia akcióvá alakításának egymást követő lépéseiről, a kulcsfontosságú folyamatok összehangolásáról és azok kommunikálásáról van szó a könyvben. A Függelékben a szerzők a Balanced Scorecard kialakításának menetét, a mutatók kiválasztásának és tervezésének módját írják le.

R. I.

A Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem Pénzügyi Intézetének oktatói:

PÉNZÜGYEK

Szerkesztette:

BÁNYI Tamás és SÜLYÖK-PAP Márta

PERFEKT Pénzügyi Szakoktató és Kiadó Rt., Budapest, 1998. 510 p.

A szerzők a gazdaság makro- és mikropénzügyi területeinek korszerű bemutatását tűzték ki célul a pénzügyi rendszer alapjaitól kezdve a bankműveleteken, pénzügyi piacon, döntéseken át a nemzetközi pénzügyi és fejlesztési intézmények működésére vonatkozó tudnivalókig. Nem feledkeztek meg az államháztartás, a költségvetés és szervei gazdálkodásának sajátosságairól sem. Előtérbe helyezték az összefüggések, a nemzetközi pénzügyi intézményekhez fűződő kapcsolatok ismertetését.

Foglalkoznak a megtakarításnak és beruházásnak, a pénzkínálatnak és pénzkeresletnek egymásra gyakorolt hatásával, a pénzügyi közvetítő intézmények szerepével a pénzforgalom lebonyolításában. Ismertetik a kétszintű magyar bankrendszer monetáris irányítását, a kereskedelmi bankok biztonságos működését szolgáló előírásokat. Olvashatunk a pénzügyi intézmények szolgáltatásairól, a hagyományos és modern banküzletágakról, a devizaszámlák rendszeréről, az elektronikus számlajóváírásról, elszámolásról és fizetésről. A kereskedelmi bankok modern üzletágai: a lízing, a faktorálás, a forretirozás, az utazási és nemzetközi szolgáltatások szintén szerepelnek a könyvben.

A szerzők rámutatnak arra, hogy az egyszintű bankrendszerben a banktevékenység nem jár túl nagy kockázattal, mert a döntéseket az állami szervek hozzák, s a keletkező veszteségeket is az állam viseli. A kétszintű bankrendszerre való áttérés után a helyzet megváltozott; a kereskedelmi bankoknak különös figyelmet kell fordítaniuk a hitelkockázatra, a visszafizetési és az egyéb kockázatokra egyaránt. A különböző kockázatformák (befektetési, likviditási, kamatláb-, valuta-, működési stb. kockázatok) összefüggnek egymással. A bankok megválaszthatják, hogy melyik kockázatot és milyen mértékben vállalják, kockázattalállásuk lényegesen befolyásolhatja jövedelmüket. Ezzel kapcsolatban kerül sor a betétbiztosítás szerepének, a nemzetközi hitelek típusainak, bankhiteleknek, a nemzetközi bankgyakorlatban alkalmazott kezességek és garanciák alkalmazásának, a mérlegen kívüli tételeknek a tárgyalására.

Az államháztartással, a költségvetéssel, az állami gazdasági, gazdálkodási feladataival foglalkozó részben a szerzők kifejtik, hogy a közfeladatok ellátásához az állam kényszerítő erejű és szabályozó szerepet betöltő eszközökkel rendelkezik. Részletesen megismerkedünk itt a költségvetés tervezésével, jóváhagyásával, ellenőrzési és politikai eszközrendszerével. Áttekinthetjük a költségvetési bevételek és kiadások főbb típusait, az államadósság és a fizetési mérleg összefüggéseit, a fejlett piacgazdaságok költségvetési jellemzőit, a finanszírozási típusokat, a Kincstár szervezetét stb.

A pénzügyi piacokról szóló részben a pénz cseréjét közvetlenül lebonyolító pénzügyi piacok kapcsolódásait, a valuta- és devizapiac működését, a fizetési mérleg tételeit, a konvertibilitás fogalmát, a magyar árfolyampolitika jellemzőit mutatják be a szerzők. Megismerjük az

értékpapíroknak az idők folyamán kialakult fajtáit; csoportosításuk az értékpapírban foglalt jog, az átruházási lehetőség, a hozam, a lejárat, a forgalomképesség, a kibocsátó stb. szerint történhet. Azokat az értékpapírokat mutatja be részletesen a könyv, amelyek a tőzsdei forgalomban is szerepelnek (részvény, kötvény, állampapírok, befektetési jegy stb.), szó van azonban a nem tőzsdeképes értékpapírokról is. A devizapiacok és a hitelpiacok kapcsolatairól, a pénzügyi termékek árfolyamáról, a határidős ügyletekről, valamint az opciók értékeléséről olvashatunk még ebben a részben.

Ez utóbbiak keretében a tőzsdei határidős ügyletek jellemzőit, a forward és a futures ügyletek eltéréseit, az értékpapírok és devizák határidős árfolyamait, a vételi és eladási opció jellemzőit tárgyalja a könyv.

A vállalkozás vagyona növekedéséhez szükséges, hogy a piac elismerje tevékenységét, s ezt értékítéletével ki is fejezze; a gazdaság piacaival a vállalat pénzügyeinek szoros kapcsolata van. A pénzügyi folyamatokat bemutató részben a vállalati beruházási döntések menetét, e döntéseknek a vállalatfinanszírozási döntésekkel való összefüggéseit, kölcsönhatásait, a finanszírozási döntések alapvető területeit, a vállalat-, vagyon- és üzletértékelési szempontokat ismerjük meg. A továbbiakban tájékozódhatunk az infláció jellemzőiről, folyamatáról, okairól, valamint az állami költségvetés hiányának az árszínvonal alakulására gyakorolt bel- és külgazdasági hatásáról. A

szerzők rámutatnak az árszínvonal-változás és a termelékenység változásának kapcsolatára is.

Végül – a könyv utolsó részében – a nemzetközi pénzügyi rendszer működési és intézményi kereteit ismerjük meg. Szó van itt a Nemzetközi Valuta Alap, a Nemzetközi és Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank létrehozásának körülményeiről, funkciójáról, a Világbank-csoport intézményeiről. Megismerjük az első regionális fejlesztési bank: az Európai Beruházási Bank hitelnyújtási tevékenységét, majd hazánk kapcsolatait a nemzetközi pénzügyi intézményekkel. A szerzők foglalkoznak az Európai Monetáris Rendszerrel, az Európai Gazdasági és Pénzügyi Unió tervével és megvalósulásának esélyeivel is.

Az összeállítás tehát sokoldalúan foglalja össze a hazai és nemzetközi pénzügyek elméleti és gyakorlati tudnivalóit, rámutatva az összefüggésekre és a várható tendenciákra. Mellettük részletesen tájékoztat a magyar gazdaság pénzügyeinek jellemzőiről, a velük kapcsolatos korszerű ismeretekről. Tartalmazza (az adók kivételével) az okleveles könyvvizsgálói szakképesítés pénzügyeinek tananyagát, s ezen túlmenően sok új ismeretet nyújt a különböző pénzügyi munkaterületeken működő vezetők, dolgozók számára is.

Rubóczky István